

УДК 378.015.31:17.022.1

Л.С. Задворняк
м. Вінниця, Україна**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ**

Постановка проблеми. Питання морального розвитку, виховання, вдосконалення людини хвилювали суспільство завжди і у всі часи. Особливо зараз, коли все частіше можна зустріти жорстокість і насильство, проблема морального виховання стає все більш актуальною. Недоліки і прорахунки морального виховання зумовлені актуальними життєвими суперечностями. Тому саме педагог, який має можливість впливу на виховання особистості має приділити цій проблемі найважливішу роль у своїй діяльності. Тому вища школа, а зокрема педагог, вирішуючи завдання виховання, повинні опиратися на розумне і моральне в людині, допомогти кожному вихованцю визначити ціннісні основи власної життєдіяльності. Цьому допоможе моральне виховання, органічно вплетене у навчально-виховний процес [2, с. 17].

Тому актуальність проблеми виховання сучасної молоді пов'язана з чотирма положеннями:

1) наше суспільство потребує підготовки освічених, високоморальних фахівців, що володіють не тільки знаннями, а й позитивними рисами особистості;

2) в сучасному світі людина живе і розвивається, оточена безліччю різноманітних джерел сильного впливу на неї як позитивного, так і негативного характеру;

3) сама по собі освіта не гарантує високого рівня моральної вихованості, бо вихованість - це якість особистості, яка проявляється у повсякденній поведінці людини, у її ставленні до інших людей на основі поваги і доброзичливості. К. Ушинський писав: «Вплив моралі становить головне завдання виховання» [6, с. 231].

4) озброєння моральними знаннями важливо і тому, що вони не лише інформують про норми поведінки, що затверджуються в сучасному суспільстві, а й дають уявлення про наслідки порушення норм чи наслідки даного вчинку для оточуючих людей.

Проблемою нашої роботи є формування педагогічних умов ефективності морального виховання студентів у процесі навчально-виховної діяльності. Для вирішення цієї проблеми педагогу потрібно не тільки знання предметів і методики їх викладання, але й уміння направити свою діяльність на моральне виховання у процесі навчальної діяльності.

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз науково-педагогічної та методичної літератури засвідчив, що проблемі морального виховання присвячено ряд досліджень. Так, філософські засади і передумови морального виховання охарактеризовано в роботах Л. Архангельського, А. Ахвердова, Н. Бердяєва, Б. Братуся, В. Блюмкіна, М. Боришевського, А. Гусейнова, О. Дробницького, Н. Крутова, А. Лопуховської, О. Целікової та інших.

Проблему морального виховання особистості висвітлено у працях українських і російських учених минулого та сучасності (А. Апресян, Л. Архангельський, В. Афанасьєв, І. Бех, М. Боришевський, Б. Братусь, О. Вишневський, О. Дробницький, В. Жуковський, Б. Лихачов, Т. Поніманська, В. Соловійов, В. Сухомлинський, А. Токарська, М. Федоров та інші).

До вивчення особливостей морального виховання студентської молоді зверталися О. Багас, К. Байша, Г. Васянович, М. Горда, О. Денищик, С. Крук, О. Кузнецова, І. Ластовченко, Ю. Максимчук, В. Марчук, Н. Ткачова та інші.

Дослідженню ціннісних орієнтацій і моральних якостей студентів присвячено праці О. Григор'євої, Є. Гришина, Д. Леденцова, О. Люсової та інших.

Проблемі виховання моральної культури студентської молоді вищого навчального закладу присвячено праці Л. Ази, Є. Бондаревської, О. Горожанкіної, В. Козакова, М. Ковтун, О. Олексюк, В. Петрової, Л. Чорної та ін.

Мета статті – проаналізувати педагогічні умови ефективності морального виховання студентів у навчально-виховному процесі їх професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Розбудова незалежної України й інтеграційні процеси, учасницею яких все активніше стає наша держава, вимагають підготовки фахівців, які б поєднували у собі високий професійний рівень і відповідні моральні якості. Значна відповідальність за здійснення морального виховання студентської молоді покладається на вищі навчальні заклади [3, с. 13].

Навчально-виховний процес у вищій школі має бути спрямований на виховання цілісної особистості громадянина України – фахівця-професіонала своєї справи, широкого ерудита, наділеного рисами високої культури та духовності. А головними завданнями є створення сприятливих умов для розвитку і формування високих професійних і моральних якостей студентської молоді, таких, як духовність, гуманізм, національна гідність, активний спосіб життя тощо.

Важливим аспектом у підвищенні ефективності морального виховання студентів, зокрема формуванні у них поваги до дитини, є залучення студентів до підготовки та проведення таких позааудиторних заходів, які спрямовані на формування морально-етичних якостей особистості майбутніх учителів. Необхідними вимогами при цьому виступають: наявність відповідної тематики гуманістичного спрямування, яка має пронизувати кожен вид діяльності; закріплення у свідомості студентів гуманістичних принципів, зокрема поваги до особистості дитини; набуття студентами етичних норм і правил поведінки з учнями тощо [7, с. 186].

Процес формування моральних якостей потребує визначення й використання на практиці найбільш ефективних форм і методів його організації морального самовиховання студентів, упровадження в навчально-виховний процес університету цілого ряду педагогічних умов:

- створення морально-насиченого культурно-освітнього середовища в університеті для формування естетичної свідомості й самосвідомості студентів;
- спонукання учасників виховного процесу до перетворення моральних цінностей в особистісний зміст;
- формування в студентів морального світобачення в процесі реалізації перспективної програми морального самовиховання;
- спрямування виховної роботи студентів на моральне самозбагачення й удосконалення педагогічної майстерності шляхом залучення їх до процесу виховної діяльності.

Окреслені педагогічні умови підвищення ефективності й результативності морального виховання студентів взаємопов'язані між собою та діють комплексно, взаємодоповнюючи одна одну [1, с. 6].

Висновки. На сучасному етапі розвитку вищої школи виховання студентів розглядається у двох аспектах: виховання творчої особистості майбутнього фахівця і виховання високоморальної, толерантної особистості із вираженими громадянськими якостями. Так, студентські роки є визначальним етапом у генезі національної свідомості та самосвідомості, адже саме у цей період молода людина спроможна досягти найвищого інтелектуально-духовного рівня пізнання світу, активізувати себе як суб'єкта державотворення, наповнити конкретним ментальним змістом образ власного «Я».

Навчання в університеті надзвичайно важливий період соціалізації студента як особистості. У цей час актуалізуються потенційні можливості молодої людини, вдосконалюється її інтелект, коригується система ціннісних орієнтацій, формуються нові соціальні настанови, розвиваються професійні здібності за обраним фахом [5, с. 146].

За таких умов студентам важливо наочно побачити втілення соціальних норм у поведінці насамперед тих осіб, з якими вони зустрічаються у стінах вищого навчального закладу. Тому саме викладач є орієнтиром, зразком виконання обов'язків і дотримання дисципліни, носієм педагогічних цінностей і культури, гуманного ставлення до студентів і колег [4, с. 22].

Отже, визначені педагогічні умови ефективності морального виховання студентів пов'язані з навчальним, навчально-виховним, виховним позанавчальним процесом, а також із самостійною роботою студентів над власним морально-професійним особистісним самозростанням, вони охоплюють основні аспекти загального виховного процесу, зумовлюючи

й поєднуючи їх у єдине русло. Забезпечення педагогічних умов підвищення ефективності й результативності морального виховання студентів значною мірою залежить від якості організації педагогічного керівництва цим процесом.

Таким чином, моральне виховання студентської молоді сьогодні є важливою складовою змісту роботи навчальних закладів, головним завданням яких є формування моральної поведінки, активної життєвої позиції особистості.

Література:

1. Єрмакова Є. Курс морального виховання «Етика». // Народна освіта. 2003. № 9-10.
2. Козілковська Н.Я. Позааудиторна робота студентів ВНЗ як чинник підвищення якості освіти / Н.Я. Козілковська // Наука і вища освіта в Україні. – 2008 – № 3.
3. Мороз О.О. Навчальний процес у вищій школі. – К., 2001.
4. Рахімов О.З. Роль морального виховання у формуванні особистості. // Класний керівник. 2001. – № 6.
5. Сівак Н.А. Опора на позитивне в соціалізації сучасної студентської молоді / Н. А. Сівак // Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць // Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, В. 5. – Полтава, 2008. – 311 с.
6. Ушинський К.Д. Зібрання творів – М.: 1985, т. 2
7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб. – К. «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).

У статті розглядаються проблеми формування педагогічних умов ефективності морального виховання студентів.

Ключові слова: педагогічні умови, моральна культура, моральне виховання.

В статье рассматриваются проблемы формирования педагогических условий эффективности нравственного воспитания студентов.

Ключевые слова: педагогические условия, нравственная культура, нравственное воспитание.

The article deals with the problem of formation of pedagogical conditions of effectiveness of moral education students.

Keywords: pedagogical conditions, moral culture, moral education.

УДК 378.147

Ю.В. Земліна
м. Київ, Україна

ПРОФЕСІЙНА ТУРИСТИЧНА ОСВІТА У КЛЮЧІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Постановка проблеми. Специфічні риси туризму як сфери суспільних відносин, а також туризму як особливого бізнес-середовища, котре підпорядковується власним законам розвитку, повинні враховуватися в процесі формування структури та змісту освітньо-виховної роботи. Пріоритетного значення для вищої школи набуває завдання підготовки фахівця з туризму, який відповідатиме вимогам та потребам ринку туристичних послуг, здатного завчасно адаптуватися до появи нових тенденцій у сфері туристичного бізнесу.

Це зумовлює нагальну потребу в модернізації професійної освіти. Її цільовим пріоритетом повинно стати орієнтування на підготовку фахівця, здатного ефективно працювати в умовах конкуренції, забезпечувати високу якість пропонованих послуг, ефективно здійснювати ділові та міжособистісні комунікації.

Аналіз досліджень і публікацій з даної проблематики. Проблема модернізації професійної підготовки фахівців сфери туризму стала предметом активних досліджень когорти вітчизняних науковців, які вивчали сьогодення туристичної освіти в Україні (В. Бабарицька, О. Бейдик, Т. Сокол), світовий досвід підготовки фахівців з туризму (Л. Кнодель, Л. Лук'янова), особливості фахової підготовки фахівців екологічного туризму (О. Дмитрук), питання